

Statsviterkonferansen 2017

Norsk statsvitenskapelig forening

Fredag 10.november

Georg Sverdrups hus (bibliotekbygningen på Blindern)

- Auditorium 1 i førsteetasjen
- Undervisningsrommene 1, 2 og 3 i tredjeetasjen

Oddbjørn Knutsen

// Fredag 10. november

Kl. 09.30

Åpning

Ved leder i Norsk statsvitenskapelig forening Oddbjørn Knutsen
Auditorium 1

9.45- 10.45 Plenumforedrag 1

Den norske velferdsstatens fremtid

Ordstyrer: Are Vegard Haug
Auditorium 1

Den norske velferdsstaten oppfattes ofte som en av de beste i verden, med universelle og relativt generøse goder for befolkningen. Samtidig er velferdsordningene under press. Andelen av inntektene som går til alderspensjoner og helseutgifter vil øke vesentlig i løpet av kort tid. I tillegg er 20 prosent av befolkningen i yrkesaktiv alder på uføretrygd eller mottakere av sykepengen. Mange hevder også at flere innvandrere medfører økte offentlige utgifter, samtidig som nordmenn arbeider mindre enn før og er for lite produktive til at inntektene øker tilsvarende. Dessuten reduseres inntektene fra olje- og gassproduksjonen i Norge.

Hva tenker vi om velferdsstatens fremtid i dette bildet? Hvordan legge til rette for et mer inkluderende arbeidsliv? Når og hvordan skal «oljefondet» brukes? Trenger vi nye reformer?

Innleder:

Bjørn Hvinden, *Velferdsforskningsinstituttet NOVA, Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA)*

Kommentatorer:

Ann-Helén Bay, *Fakultet for samfunnsvitenskap, Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA)*

Axel West Pedersen, *Institutt for samfunnsforskning (ISF)*

Bjørn Hvinden er professor i sosiologi og instituttdirektør ved NOVA. Han har ledet en rekke forskningsprosjekter og et nordisk senter for fremragende forskning om den nordiske velferdsmodellen. Hvinden leder i dag to EU-prosjekter. I tillegg er han partner i et EU-prosjekt om nye former for solidaritet, og han leder et NFR-prosjekt om bærekraftige europeiske velferdssamfunn.

Ann-Helén Bay er professor i statsvitenskap og dekan på Fakultet for samfunnsvitenskap ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Hun har tidligere vært direktør for Institutt for samfunnsforskning. Bay har vært leder av et offentlig utvalg for å utrede etterlatteytelsene i folketrygden, og hun har flere verv som medlem i styret for Aalborg Universitet og av Scientific Advisory Board for European Social Survey (ESS).

Axel West Pedersen har doktorgrad fra Europauniversitetet i Firenze (1999), og er forsker 1 ved Institutt for samfunnsforskning. West Pedersens forskningsinteresser omfatter historisk-komparative analyser av utviklingen i pensjonssystemet, analyser av velferdsopinion og studier av velferdspolitikkenes konsekvenser for inntektsfordeling og fattigdom. West Pedersen er også nasjonal ekspert i European Social Policy Network, og har vært medlem av Fordelingsutvalget og av Barnefamilieutvalget.

11.00- 12.30 Parallellsesjoner 1

Søkelys på Norges Høyesterett. Statsvitenskapelige og juridiske perspektiver.

Ordstyrer: Oddbjørn Knutsen
Undervisningsrom 1

Den statsvitenskapelige forskningen på domstoler og dommeratferd har ikke vært framtrødende i Norge, men i de senere år har slik forskning fått forfeste gjennom studier av dommeratferd i Norges Høyesterett. Dommernes yrkeserfaring og forholdet til de andre dommerne som skal avgjøre sakene, har innvirkning på hvordan de stemmer i avgjørrelser i Høyesterett.

I denne sesjonen vil innleder orientere om denne forskningen, og det vil bli lagt fram ulike syn på denne forskningen fra kommentatorer.

Innleder:

Gunnar Grendstad, *Institutt for sammenliknende politikk, Universitetet i Bergen*

Kommentatorer:

Anine Kierulf, *Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (NIM)*

Ragnhild Noer, *Norges Høyesterett.*

Gunnar Grendstad er professor i statsvitenskap ved Institutt for sammenliknende politikk ved Universitetet i Bergen. Han har i de siste årene forsket på dommeratferd i Norges Høyesterett og er medforfatter på boka «Policy Making in an Independent Judiciary. The Norwegian Supreme Court» (ECPR Press, 2015) og artikkelen «Supreme Court Justices' Economic Behaviour: A Multilevel Model Analysis» (Scandinavian Political Studies, 2016)

Anine Kierulf er fagdirektør ved Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (NIM). Hun har advokat-, dommer- og forskerererfaring, og særlig kompetanse innen statsrett, domstolslære, yttingsfrihet og menneskerettigheter. I 2014 ble hun PhD i rettsvitenskap ved UiO med en avhandling om domstolenes prøvingsrett i Norge.

Ragnhild Noer har vært dommer i Høyesterett fra oktober 2010. Hun har tidligere arbeidet blant annet som lagdommer i Borgarting lagmannsrett, advokat hos Regjeringsadvokaten, seniorrådgiver i Miljøverndepartementet, konstituert lagdommer i Gulating lagmannsrett, amanuensis ved Universitetet i Tromsø og som førstekonsulent i Justisdepartementets lovavdeling. Hun er født i Oslo og oppvokst på Orkanger.

Norsk klimapolitikk i komparativt perspektiv

Ordstyrer: Ingrid Gauden
Undervisningsrom 2

Sesjonen tar sikte på å vise hvordan og hvorfor komparativ klimaforskning kan gi nyttig kunnskap for politikere og beslutningstagere, så vel som for statsvitenskapen mer generelt. Sesjonen vil forsøke å analysere ulike sentrale klimapolitiske saksfelt og ta sikte på å plassere norsk politikk i et sammenlignende perspektiv. Sentrale spørsmål for sesjonen vil være: Hvordan oppstår og endres nasjonal klimapolitikk? Hva kjennetegner den norske klimapolitikken i et komparativt perspektiv? Hvilken rolle spiller internasjonale forpliktelser for utformingen av Norges klimapolitikk? Klimapolitikken er rettet mot ulike aktiviteter og næringer og kan forventes å være forskjellig fra saksfelt til saksfelt - hvile systematiske forskjeller kan forventes på tvers av sektorer, og vil disse forskjellene være mer betydelige enn forskjellene mellom land?

Innleder:

Elin Lerum Boasson, *Institutt for statsvitenskap og CICERO Senter for klimaforskning, UiO*

Kommentatorer:

Guri Bang, *CICERO Senter for klimaforskning*

Tor Håkon Jackson Inderberg, *Fridtjof Nansens Institutt, Polhøgda*

Elin Lerum Boasson er førsteamanuensis ved Institutt for Statsvitenskap, UiO, og seniorforsker ved CICERO. Hun har studert norsk og svensk klima- og energipolitikk, samt EUs politikk på disse områdene. Boasson leder et større komparativt forskningsprosjekt om fornybar energipolitikk i europeiske land og er i styringsgruppen for det COST-finansierte forskernettverket INOGOV, som samler ledende forskere på lokal, nasjonal og internasjonal klimapolitikk.

Guri Bang er forskningsleder ved CICERO Senter for klimaforskning. Hun har bred erfaring som forsker på internasjonale klimaforhandlinger og USAs klimapolitikk. Hennes forskning er spesielt rettet mot å forstå hvilke drivkrefter og barrierer som er involvert i energiomstillings-prosesser. Bang er med i redaksjonsstyret til tidsskriftet *Climate Policy* og bokserien *Studies in Comparative Energy and Environmental Politics* ved Oxford University Press.

Tor Håkon Jackson Inderberg er seniorforsker og leder Europaprogrammet ved Fridtjof Nansens Institutt. Hans forskning fokuserer på energi- og klimapolitikk, og inkluderer spesielt de nordiske landene, Australia, New Zealand, Storbritannia og Tyskland. Kvotehandelsystemer, fornybarstøtte i Europa, klimalover, klimaomstilling, tilpasning til klimaendringer og endringer i energisystemet er temaer som Inderberg jobber med innenfor et bredt spenn av teoretiske perspektiver.

Metodeutvikling for områdegjennomganger

Ordstyrer: Astri Hildrum

Undervisningsrom 3

I statlig sektor har det de siste årene blitt gjennomført områdegjennomganger på systemnivå, blant annet for miljøforvaltningen og Forskningsrådet. Områdegjennomganger gir mulighet for større fordypning og mer langsiktig utredning enn det normalt er rom for innenfor løpende oppfølging.

Det finnes foreløpig ikke et definert metodisk rammeverk for slike gjennomganger. Vi inviterer med dette statsviterne til en metodedugnad! Sesjonen vil forsøke å belyse nærmere hva områdegjennomganger er, om de er kommet for å bli, og når og hvordan de bør benyttes.

Hvordan best tilnærme seg slike gjennomganger som ikke er revisjon, men et grunnlag for utvikling og effektivisering? Er det en spenning mellom områdegjennomganger som utviklingsverktøy for forvaltningen og bruk av slike analyser for innsparing?

Innleder:

Vibeke Helene Riekeles, *Finansdepartementet*

Kommentatorer:

Liv Moberg, *Direktoratet for økonomistyring*

Harald Nybøen, *Direktoratet for IKT og forvaltning (Difi)*

Vibeke Helene Riekeles er fagsjef i Finansdepartementet. Hun arbeider med utviklingen av områdegjennomganger som verktøy for å skape budsjettmessig handlingsrom, bl.a. gjennom strukturelle endringer. Hun har bakgrunn som konsulent innenfor strategiutvikling, endringsledelse og effektivisering. Hun har vært bl.a. underdirektør i Olje- og energidepartementet og arbeidet med forvaltningsrevisjon i Riksrevisjonen. Vibeke er statsviter med mastergrader fra henholdsvis Universitetet i Firenze og London School of Economics.

Liv Moberg er seniorrådgiver i Forvaltnings- og analyseavdelingen i Direktoratet for økonomistyring. Hun arbeider med å fremme god bruk av evaluering i statlig styring. Liv er leder i nettverket for evaluering i staten, EVA-forum, og sitter i styret i norsk evalueringsforening. Hun har hovedfag statsvitenskap og har tidligere arbeidet med gjennomganger og evalueringer innenfor bistandsområdet.

Harald Nybøen er utdannet sosiolog fra UiO. På 1980-tallet arbeidet han med forvaltningsreformer i tidligere Forbruker- og administrasjonsdepartementet. Fra 1990 til 2012 arbeidet han i ulike varianter av Barne- og likestillingsdepartementet, herunder en lang periode som departementsråd. Han har vært tilknyttet Direktoratet for IKT og forvaltning (Difi) siden 2012. Han har vært prosjektleder for et prosjekt som kartla erfaringer med sektoranalyser i Norge og andre land.

// 12.30-13.30 Lunsj

Fredrikke

13.30- 14.45 Parallellsesjoner 2

Stortingsvalget 2017 og regjeringsdannelsen

Ordstyrer: Oddbjørn Knutsen

Undervisningsrom 1

Etter åtte år med den rødgrønne flertallsregjeringen, har Norge de siste årene hatt en blå-blå mindretallsregjering. Det har vært ført en mer høyreorientert økonomisk politikk og en restriktiv innvandringspolitikk. Det har vært betydelige konflikter mellom regjeringspartiene og støttepartiene KrF og Venstre. På sentrum-venstresiden har Arbeiderpartiet søkt å tilnærme seg KrF for å utvide basisen for en eventuell sentrums-venstreregjering. Utfallet av Stortingsvalget i september er usikkert, og det vil også være knyttet usikkerhet til regjeringsdannelsen.

Konferansen vil finne sted ca 2 måneder etter valget. Sesjonen tar sikte på å forklare valgfallet og regjeringsdannelsen og å sette disse forhold i et større perspektiv.

Innledere:

Johannes Bergh, *Institutt for samfunnsforskning (ISF)*

Frøy Gudbrandsen, *Bergens Tidende*

Johannes Bergh har doktorgrad fra UiO og er leder av Stortingsvalgundersøkelsen ved Institutt for samfunnsforskning. Han var tidligere prosjektleder for lokaldemokrati-undersøkelsen ved samme institutt. Bergh forsker på tema som politisk deltagelse, stemmegivning, politisk mobilisering av ungdom, valgordninger og ulike prosjekter knyttet til demokratiske innovasjoner og reformer.

Frøy Gudbrandsen har doktorgrad fra Institutt for sammenlignende politikk, UiB, fra 2012. Hun har vært kommentator i Bergens Tidende siden 2012, og politisk redaktør samme sted siden høsten 2015.

Mot et postfaktuelt samfunn?

Ordstyrer: Are Vegard Haug
Undervisningsrom 2

Vi ser i dag i økende grad at forskning og annen fakta settes i tvil, avfeies eller neglisjeres i samfunnsdebatten. Begrepet «Post-truth» kom på manges lepper i forbindelse med Presidentvalget i USA 2016. Dette er også relevant i forbindelse med BREXIT-folkeavstemningen i Storbritannia og i land som Ungarn og Polen hvor det i tillegg tas grep for å kneble ytringsfriheten med nedleggelse av mediehus og universiteter. Sosiale medier og døgntkontinuerlig oppdatering fra media er hevdet å forsterker utviklingen. «Politisk kommunikasjon» har lange tradisjoner i statsvitenskapen - nasjonalt og internasjonalt. Hva skiller dagens politiske kommunikasjon fra tidligere epoker? Hva skjer når forskning og objektive fakta blir mindre innflytelsesrike for å forme offentlig kunnskap, og politikere og andre samfunnsaktører heller appellerer til følelser og personlig tro?

Innleder:

Eli Skogerbø, *Institutt for medier og kommunikasjon (IMK), UiO*

Kommentatorer:

Håkon Borud, *First House*

Rune Karlsen, *Institutt for samfunnsforskning (ISF)*

Eli Skogerbø er professor ved Institutt for medier og kommunikasjon, UiO, med doktorgrad i statsvitenskap fra 1996. Hun har vært instituttleder ved IMK 2003-2008. Hun har også hatt en rekke styreverv, redaktørroller og andre medlemskap, herunder Intermedia, Senter for menneskerettigheter, den norske UNESCO-kommisjonen og Medieansvars-utvalget 2009-2011.

Håkon Borud er journalist og har over 25 år hatt en rekke lederfunksjoner i norsk media. Han har vært nyhetsredaktør i Aftenposten. Hans kjernekompetanse i mediebransjen er knyttet til digitaliseringen. Han har sittet i Pressens faglige utvalg (PFU) og arbeidet med presseetikk. Han er i dag seniorrådgiver i First House.

Rune Karlsen er forsker I ved Institutt for samfunnsforskning. Han har PhD i statsvitenskap fra Universitetet i Oslo (2009). Han er særlig opptatt av politisk kommunikasjon, politiske partier, politisk representasjon og valg. Karlsen har vært redaktør for Tidsskrift for samfunnsforskning siden 2015 og er en del av valgforskningsmiljøet ved ISF.

Hvordan lykkes med konsistent og samordnet styring i et samfunn i endring?

Ordstyrer: Astri Hildrum
Undervisningsrom 3

‘Bedre samordning’ står sentralt som et mål for moderne politisk-administrative system. Hva er utfordringene og mulighetene for samordning på tvers av samfunnssektorer og styringsnivåer? Hvordan kan man forbedre samordning i et stadig mer kompleks system av flernivåstyring og –forvaltning og på områder der sammensatte samfunnsproblemer utfordrer de tradisjonelle sektorgrensene?

Et aktuelt eksempel på en slik utfordring gjelder å ivareta innvandrings- og integreringsmål i samspillet mellom alle aktørene som er involvert i *migrasjonsskjeden*, dvs. prosessen fra en person beslutter å søke om oppholdstillatelse i Norge, via vedtak i utlendingssaken til integrering i det norske samfunnet eller til avslag og retur til hjemlandet.

Sesjonen vil gi innsikt i denne og flere styringsutfordringer som gjelder konsistent og samordnet styring i et samfunn i endring.

Innleder:

Åse Gornitzka, Rektoratet, *Universitetet i Oslo*

Kommentatorer:

Lise H. Rykkja, *Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap, Universitetet i Bergen*

Terje Sjeggestad, *Justis- og beredskapsdepartementet*

Åse Gornitzka er professor ved Institutt for statsvitenskap. Fra høsten 2017 er hun vise-rector for forskning og internasjonalisering ved UiO. Hun har også vært tilknyttet Arena - Senter for europaforskning. Hennes faglige interesseområde er forholdet institusjonsformer og beslutningsprosesser, og endring og reform i offentlig sektor. Hun har forsket på forholdet mellom fag og politikk, samhandling mellom nasjonalstaten og EU, samt komparative studier av styring og organisering av det kunnskapspolitiske feltet.

Lise H. Rykkja er førsteamanuensis ved Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap, Universitetet i Bergen og forsker ved Uni Research Rokkansenteret. Hennes forskning er konsentrert om organisering, reformer og endringer i offentlig forvaltning, styring og politikk. Rykkja leder for tiden forskningsprosjekter som retter oppmerksomhet mot koordinering og samhandling i offentlig sektor. Rykkja har publisert en rekke vitenskapelige artikler og bøker nasjonalt og internasjonalt.

Terje Sjøggestad er cand.jur. Han var ansatt i Justisdepartementet i 1982 og byråsjef 1984–87. Han har vært avdelingsdirektør i Utlendingsdirektoratet 1987–95 og ekspedisjonssjef i Justisdepartementets utlendingsavdeling 1995–2000. Fra 2000 var han direktør i den nyopprettede Utlendingsnemnda (UNE), gjenoppnevnt for en ny periode fra 2006 til 2012. Fra 2013 er han ekspedisjonssjef i Justis- og beredskapsdepartementet.

15.00- 16.00 Plenumforedrag 2

Lojalitet, nøytralitet og faglig uavhengighet i sentraladministrasjonen

Ordstyrer: Ingrid Gauden
Auditorium 1

Det er snart 60 år siden Knut Dahl Jakobsens skrev om forholdet mellom embetsverket og politisk ledelse. Vil det fortsatt være mulig å balansere kravene mellom politisk lydhørhet, lojalitet, fleksibilitet og upartiskhet gitt stadig økende press, herunder også forventninger om å levere mer for mindre?

Departementene har utviklet seg til sekretariater for politisk ledelse, og de bruker nå mesteparten av sin tid til å utvikle og formidle politikk. Men hvilken politikktutvikling er det vi får, gitt det sterke og presserende behovet for raske og salgbare løsninger til døgnåpne medier? Hvordan skal departementene klare å både utrede og styre kompliserte, langsiktige reformer på tvers av samfunnssektorer, samtidig som de i økende grad skal betjene politikerne med talepunkter og medievennlige saker- og attpåtil mens målet er å kutte antall byråkrater?

Innledere:

En innleder vil bli annonsert senere

Kristoffer Kolltveit, *Institutt for offentlig administrasjon, Høgskolen i Oslo og Akershus*

Kristoffer Kolltveit er førsteamanuensis ved Institutt for offentlig administrasjon, Høgskolen i Oslo og Akershus. Kolltveit har særlig forsket på beslutnings- og samordningsprosesser i det norske regjeringsapparatet. For tiden holder han på med et komparativt forskningsprosjekt om mediepåvirkning i offentlig sektor, med fokus på departementene og direktoratene.

Kl. 16.00

Avslutning

Ved leder i Norsk statsvitenskapelig forening Oddbjørn Knutsen
Auditorium 1

Programkomiteen for konferansen har bestått av:

Oddbjørn Knutsen (leder),
Institutt for statsvitenskap, UiO

Ingrid Gauden,
Kunnskapsdepartementet

Are Vegard Haug
Senter for velferds- og arbeidslivsforskning, NOVA

Astri Hildrum,
Kunnskapsdepartementet